

ARJESSA VAI SYRJÄSSÄ - ryhmässä vai ei?

Antti Maunu

erityissuunnittelija

AMIS - Arjen ammattilaiset/ Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry

3.10.2013

Esitys

- 1) Pahoinvoinnin syyt – vai hyvinvoinnin?
- 2) Miten nuorten yhteisöllisyys lisää hyvinvointia ja terveyttä?
- 3) Mitä yhteisöllisyys on? Ryhmät ja sosiaalinen luottamus
- 4) Miksi yhteisöllisyys on 2000-luvulla kiven alla?

2. luento: Ryhmäilmiö – kuinka yhteisöllisyyttä valmistetaan?

1. Etsitäänkö pahoinvoinnin vai hyvinvoinnin syitä?

- Terveys ei synny sairaalassa eikä sosiaalinen luottamus sosiaalitoimistossa
- Mikään yksittäinen, ulkoinen tekijä ei automaattisesti aiheuta pahoinvointia tai elintapasairauksia yksilötasolla
- Myös ongelmista voi selvitä, jos elämän perusta on kunnossa

2. Sosiaalinen pääoma edistää terveyttä

- Pidempi elinajanodote ja vähemmän sairauksia
- Hyvä subjektiivinen terveys
- Vähemmän mielenterveysongelmia
- Vahva itsetunto, hyvä minäkuva

Sosiaalinen pääoma parantaa koulumenestystä ja läpäisyä

- Kun koulussa viihtyy, sinne tulee mielellään ja sen antamiin tehtäviin tarttuu innolla
- Kun kokee olevansa hyvä ja pystyvä, asiat sujuvat
- Positiivinen kierre: tunnustusta hyvästä suoriutumisesta
- Sama logiikka myös työpaikoilla ja -yhteisöissä

Sosiaalinen pääoma torjuu syrjäytymistä

- Pitää mukana koulussa, töissä ym. yhteisessä toiminnassa
- Ehkäisee päihde- ja mielenterveysongelmia
- Tuottaa resilienssiä (sietokykyä, kimmoisuutta) vaikeisiin elämäntilanteisiin

Vain yksi ongelma: mitä se on?

- ”Sosiaalisen pääoman” suuri epäselvyys
 - Aikuisten muodostama tukiverkko?
 - Nuorten omaehtoiset ryhmät ja toiminta?
 - Sosiaalisen erottautumisen väline?
 - Aktiivisuus ja osallistuminen...?

3. Sosiaalinen luottamus

- Tapa suhtautua toisiin ihmisiin ja maailmaan
- Opitaan samoin kuin epäluottamuskin
- Voidaan oppia vain ryhmissä ja sosiaalisissa tilanteissa
- Nuoret voivat saada valmiudet vain aikuisilta = kasvattajilta

Nuoruudessa kiinnitytään maailmaan – tai sitten ei

Psykologisessa mielessä [ryhmän] tiiviin yhdessäolon tulos on ikään kuin yksilöiden sulautuminen yhdeksi kokonaisuudeksi niin, että **yksilön minuus muodostuu monin tavoin osana ryhmän yhteistä toimintaa ja tavoitteita**. Tämä yhteys on helpointa ilmaista puhumalla "meistä"; se sisältää eräänlaisen yhteisymmärryksen ja identiteetin, jolle "me" on luonteva ilmaus. [-] **Vasta tällaisessa yhteydessä ihmisen perusolemus nousee esiin. Ihminen ei saa sitä syntymässään; sitä ei voi saavuttaa kuin yhteenkuuluvuuden tunteen kautta, ja se kuihtuu eristyksissä.** (Cooley 2009/1922, 13–17, käänös AM.)

Yksilöllinen identiteetti on sosiaalinen

*Muotoutuva aikuisuus (*emerging adulthood*) n. 18-25 v.
identiteetin rakentumiselle keskeinen elämänvaihe

*”Kutsumuksesi on siellä, missä taitosi kohtaavat maailman
tarpeet” (*Aristoteles*)

Ryhmät – elämän kivijalka

- Ei ole ”yhteisöllisyyttä”, on vain tavallisia ryhmiä ja yhteisöjä
- Näissä ryhmissä opitaan joko sosiaalinen luottamus tai epäluottamus

Muistan joskus kokeneeni työyhteisössä epäluottamusta ja arvostuksen puutetta. Silloin työn tekemisestä on mennyt täysin maku. Olen yrittänyt aktiivisesti välttää näkemästä joitakin ihmisiä, joilta olen tottunut vastaanottamaan epäluottamusta. Lopulta pelkkä ajatus siitä, että tietty hapannaama tulee vastaan, on alkanut rasittaa. Työstä on tullut vastenmielistä, ja työpaikalle tuleminen on tuntunut yhä hankalammalta joka aamu...

...mutta olen ollut myös työyhteisöissä, joissa minuun on luotettu ja kykyihini uskottu. Se on kasvattanut entistä voimakkaamman halun tehdä oma työni hyvin. Parhaimmillaan tunnustuksen saaminen on johtanut siihen, että työ on alkanut palkita tekijäänsä. Siitä on tullut nautinto. Yhdessä olemme saaneet aikaan jotain paljon enemmän ja laadukkaampaa kuin mihin kukaan meistä olisi yksin pystynyt.

4. Miksi yhteisöllisyys on kiven alla?

- *Suuri muutto irrotti suomalaiset maaseudun perinteisistä pieniyhteisöistä 1960-70-luvulla
- *1980-luvulta alkaen Suomi urbaani, yksilöllistyvä kulutusyhteiskunta
- *Sosiaalisuus pitää aktiivisesti tehdä - se ei lankea itsestään asuinpaikan, työn, suvun tai harrastusten mukana

Mikä nuoria syrjäyttää 2000-luvulla?

*Arjen yhteisöt liian heikkoja

*Ympäristön vaatimukset liian kovia; ”too much too soon”

*Kulttuurinen viive: perinteiset mallit ja toimintatavat eivät toimi muuttuvassa ympäristössä

2. osuus: Kuinka ehkäistä syrjäytymistä näissä olosuhteissa?

- Jokaiselle paikka porukassa ja maailmassa
- Sosiaalinen luottamus ja sosiaaliset taidot opitaan vain ryhmissä
- Aikuiset ovat vastuussa nuorten ryhmistä ja sosiaalisista valmiuksista

